

Quan el llibre d'assaig torna a renéixer

Les col·leccions de pensament tornen a fer-se un lloc a les editorials més importants en llengua catalana. 3i4 inicia la col·lecció 'L'Hora del Present' amb autors innovadors com Todorov i Severino. Proa o Columna, tampoc no obliden aquests tipus d'assaig.

Hi va haver un temps –durant l'anomenada transició de la dictadura a la democràcia– en què la gent d'aquest país llegia assaig. Sí, la cosa es va reduir a un empatx de marxisme, a certa dosi de lingüística i semiòtica, i a moltes cullerades de llibre polític i històric (és a dir, més marxisme). I aquest assaig (de fet, d'assaig, el que es diu assaig, no n'hi havia gaire) es presentava ben lligat i relligat amb el cordill del compromís. Compromís amb la classe obrera, amb la revolució, amb el Tercer Món, amb la desmitificació dels símbols i imatges que segons es deia ens alienaven, etc. Eren, sens dubte, uns altres temps.

La transició, però, va acabar. I es va imposar la realitat amb tota la seva cruesa. I el llibre d'assaig d'aleshores, fill de la seva conjuntura, també es va acabar. Lògic. A veure, per què escoltar les cabòries d'uns intel·lectuals carregats d'aires de superioritat als quals, per més inri, la realitat els donava carabasses? En fi, el ciutadà va girar l'esquena a aquell assaig i es va dedicar a consumir novel·la. RIP.

Represa d'un gènere i nova col·lecció. Tot canvia. Fins i tot el llibre d'assaig, que amb el temps retorna a la seriositat perduda. Els nous aires vénen d'Europa i dels Estats Units. En efecte, qui s'entretengui a donar un cop d'ull als catàlegs europeus i nord-americans podrà comprovar la seriositat de la represa que està experimentant el gènere de no ficció. Una represa que es distingeix per la qualitat dels productes que ofereix al lector-consumidor. En d'altres termes, el que ara comença a circular pel vell i el nou continent (i no parlem exactament d'*El món de Sofia*) és un llibre d'assaig que es caracteritza per la seva categoria i el seu rigor. Ho dèiem fa unes poques línies: qualitat.

Doncs bé, aquesta qualitat (aquesta cate-

goria, aquest rigor) és la que lluirà la col·lecció "L'Hora del Present", dirigida per Xavier Antich i editada per 3i4. Què pretén aquesta nova col·lecció? Resposta: oferir pensament contemporani d'orientació filosòfica; treure la reflexió de caire filosòfic del món acadèmic en què s'acostuma a moure, sense que això impliqui d'incórrer en els vicis del pensament estil

la versió del llibre de Todorov, i Francesc Morató la de Severino). Encara un detall més sobre les traduccions: és marca de la col·lecció que les versions catalanes siguin fetes per gent especialitzada en l'autor traduït. Què dir dels treballs de Todorov i Severino que se'ns posen a l'abast en català? L'un, el de Tzvetan Todorov –a més d'oferir un recorregut pel que ha estat la història del pensament–, mostra i demostra el caràcter mancat de l'individu i reclama la socialitat i l'intercanvi per tal que l'ésser humà arribi a ser veritablement humà. I l'altre, el d'Emanuele Severino, recull un seguit d'assaigs en què es parla i reflexiona sobre la tècnica, l'angoixa, el nihilisme, etc. De fet, som davant de dos diagnòstics del nostre temps.

A aquests primers títols en seguiran dos més: *Filosofia i escriptura*, de Carlo Sini, en versió de Maria Recasens; i *Principis de saviesa i de follia*, de Clément Rosset, en versió de Jean Téllerz. El primer tracta de la dificultat del llenguatge escrit per expressar la riquesa del pensament, i el segon és una reivindicació de la realitat per sobre del seu doble. Sí, és clar, dins "L'Hora del Present" també tindran el seu lloc els pensadors en llengua catalana. I no, no es tractarà sols de les ja conegudes i canonitzades vaques sagrades de sempre, sinó d'altres noms (és a dir, obres) que encara no han trobat el lloc adient on poder expressar-se. En aquest sentit, "L'Hora del Present" és una porta oberta a l'assaig filosòfic català.

Més col·leccions i més títols. De fet, i des de fa un parell d'anys, alguna cosa es mou en el panorama de l'assaig en català. Així, l'editorial Germania edita la col·lecció "Sagitari", que fins ara ha publicat títols d'una indubtable qualitat: *Joan Fuster, el contemporani capital*, de Francesc Pérez Moragón; *Sermonari laic*, d'Enric Sòria; *La teoria crítica avui*.

• • •

Tot canvia. Fins i tot el llibre d'assaig, que amb el temps retorna a la seriositat perduda. Els nous aires vénen d'Europa i dels Estats Units. En efecte, qui faci un cop d'ull als catàlegs europeus i nord-americans podrà comprovar la seriositat de la represa del gènere de no ficció.

• • •

mass media; i normalitzar el consum i la producció d'aquesta mena de mercaderies. Quins títols? Per començar, un parell: *La vida en comú*, de Tzvetan Todorov, i *Més enllà del llenguatge*, d'Emanuele Severino. Remarquem el següent: la classe dels dos autors triats (Todorov i Severino són ja dos clàssics contemporanis) i la bondat de les traduccions (Carles Hac Mor i Esther Xargay ens brinden

Horkheimer, Adorno, Löwenthal, de Detlev Claussen; *Renau, pintura i política*, de Doro Balaguer; *El trampolí fàustic. Ciència, mite i poder en el desenvolupament sostenible*, d'Ernest Garcia; *Sense música ni pàtria. I altres cròniques des del país inexistent*, de Joan Francesc Mira; i *Inventari provisional. Materials per a una ontologia del present*, de Jacobo Muñoz. En aquesta col·lecció

—sens dubte, una de les més interessants que avui se'ns ofereix— el lector trobarà diferents temes i registres, des dels més clàssics (Joan Fuster, Renau, l'Escola de Frankfurt dels Horkheimer i companyia) als més contemporanis (el país que tenim i que anem fent, el desenvolupament sostenible o el buit postmodern).

Entre la filosofia i la política. Una altra col·lecció remarcable és la "Temes Contemporanis", que, promoguda pel Centre d'Estudis de Temes Contemporanis i editada per Proa, posa al nostre abast uns llibres a mig camí entre la reflexió filosòfica i la política. Fins ara ha vist la llum *L'Islam d'avui, de demà i de sempre* (dirigit per Mikel de Epalza), *Els límits de l'estat* (Àngel Castiñeira), *Perspectives de la modernitat avançada* (dirigit per Xavier Arbós i Àngel Castiñeira), *Els valors dels professionals a Catalunya* (Equip CETC), *El nacionalisme com a ideologia* (dirigit per Josep Termes i Jordi Casassas), *El liberalisme i els seus crítics* (dirigit per Àngel Castiñeira), i *Comunitat i nació* (Equip CETC).

De la seva banda, l'editorial Columna ha encetat recentment tres col·leccions: "Columna Assaig", amb el treball de Jaume Colomer que du el títol de *La temptació separatista a Catalunya*; "Els Llibres de la Rosa" que, amb la col·laboració del PSC, ha editat *La rosa blanca* (Inge Scholl), *Andreu Nin* (X. Marcet), *Història del socialisme a Catalunya* (J. Ll. Martín Ramos), *Les idees de l'esquerra* (A. Occhetto i altres), *Adéu a la revolució* (Donato di Santo i Giancarlo Summa), i *El suc dels dies* (Raimon Obiols); i "Els llibres de Neopàtria" que, sota l'aixopluc de la Joventut Nacionalista de Catalunya, ha tret al carrer un parell de títols: *Valors So-*

ta X (Francesc-Marc Álvaro, Salvador Cardús i Joan Carles Mèlich) i *Els Països Catalans de la generació llibertat* (coordinat per Pere Martí). Tres col·leccions, com es veu, de marcat accent polític. Gairebé, de combat.

L'editorial Thassàlia, en la seva col·lecció "Assaig", es decanta per temes d'actualitat tractats amb una certa vocació polèmica. Sis volums: *El fil roig* (Joaquim Ferrer), *La Conferència Episcopal Catalana* (Joan Gomis), *Lletra de batalla* (Ignasi Riera), *Manual del bon neuròtic* (Lluís Jordà Llapuyade), *Expulsats del paradís. De Kronen a Jasp* (Ramon Alcoberro), i *El gran naufragi. La crisi de la cultura progressista* (Miquel Porta Perales). No ens podem estar d'esmentar dues noves col·leccions que s'enceten amb temes científics: "Sense Fronteres", de Bromera, que s'estrena amb *El cervell polièdric. Idees, sentiments i neurones*, de Xavier Duran; i Biblioteca Universitària, de Proa i Universitat Ramon Llull, que comença la seva singladura amb *Els fluids de la vida* (Josep Enric Llebot), *Biologia humana* (Maria Godall) i *Gènesi del pensament jurídic contemporani* (Pompeu Casanovas).

Evidentment, a l'hora de parlar del llibre d'assaig no ens hauríem d'oblidar d'altres segells editorials (Anthropos, Ariel, Destino, Edicions 62, Laertes, La Magrana, Pagès, etc.) que, des de fa temps ens van deixant els llibres. Ho diu el tòpic: l'as-

saig gaudeix d'una mala salut de ferro. Un tòpic?

Miquel Porta Perales

Bibliografia seleccionada:

—Ramon Alcoberro. *Expulsats del paradís*. Thassàlia.

—X. Arbós i A. Castiñeira (dirs.). *Perspectives de la modernitat avançada*. Proa.

—F.-M. Álvaro, S. Cardús, J. C. Mèlich. *Valors sota X*. Columna.

—Xavier Duran. *El cervell polièdric*. Bromera.

—Ernest Garcia. *El trampolí fàustic*. Germania.

—Maria Godall. *Biologia humana*. Proa.

—Pere Martí. Coord. *Els Països Catalans de la generació llibertat*. Columna.

—Emanuele Severino. *Més enllà del llenguatge*. Tres i Quatre.

—Tzvetan Todorov. *La vida en comú*. Tres i Quatre.

